

WPROWADZENIE

W niniejszym tomie wydawanej cyklicznie pracy poświęconej wybranym problemom edukacji technicznej i zawodowej znajduje się pięć części.

Część pierwszą – *Problemy edukacji ogólnotechnicznej* otwiera opracowanie charakteryzujące system szkolny w Północnej Nadrenii–Westfalii, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów dotyczących edukacji ogólnotechnicznej. W kolejnych artykułach przedstawiono próbę nowego podejścia do edukacji technicznej – autorka podkreśla w nim konieczność ustawicznego dokształcania się nauczycieli techniki oraz ściślejsze powiązanie treści nauczania z najnowszymi osiągnięciami w zakresie techniki; zmiany w postawach i rozumieniu wybranych pojęć przez studentów kierunku Edukacja Techniczno-Informatyczna Uniwersytetu Rzeszowskiego; wyniki badań dotyczące motywów kierujących absolwentami szkół średnich, prowadzących do podjęcia studiów na kierunku Edukacja Techniczno-Informatyczna w AGH; potencjalnych możliwości popularyzacji oraz rozwoju kultury technicznej wśród młodzieży szkolnej z wykorzystaniem turystyki industrialnej; konstytutywne teoretyczno-praktyczne założenia podręcznika szkolnego, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów związanych z teorią: książki szkolnej, technicznych środków dydaktycznych oraz edukacji medialnej; analizę przydatności dydaktycznej starych i nowych podręczników szkolnych do przedmiotów technicznych przeznaczonych dla szkół podstawowych oraz średnich; teoretyczne rozważania dotyczące konieczności rozwijania twórczej aktywności uczniów na lekcjach techniki; analizę dotychczasowych badań dotyczących rozwoju wyobraźni technicznej, ze szczególnym uwzględnieniem wyobraźni przestrzennej i ich znaczenia dla teoretycznej i praktycznej działalności człowieka; wyniki badań określających stan edukacji technicznej w szkołach podstawowych Słowacji na początku i w trakcie trwania reformy szkolnictwa; doświadczenia organizatorów olimpiady technicznej dla uczniów szkół podstawowych Słowacji oraz wpływ uczestnictwa w niej na podniesienie świadomości technicznej uczniów. Pierwszą część kończy artykuł poświęcony analizie i klasyfikacji stylów uczenia się i ich doboru stosowanie do osobowości uczących się.

Część drugą – *Psychopedagogiczne problemy edukacji zawodowej* rozpoczyna artykuł dotyczący wpływu rozwoju technicznego rolnictwa ukraińskiego w latach 30. XX w. na mieszkańców wsi. W następnych artykułach autorzy przedstawili: wyniki analizy teoretycznego i empirycznego materiału badawczego dotyczącego czynników wpływających na aktywność człowieka; zasady kompetencyjnego podejścia w oświacie zawodowej oraz ich uzasadnienie; rozważania na temat roli rodziców i domu rodzinnego w procesie adaptacji społecznej dzieci niepełnosprawnych; wyniki badań pilotażowych dotyczących modelu samoregulacji i cech osobowości studentów wpływających na ten proces; opis badań empirycznych poświęconych próbie określenia wpływu zadowo-

lenia z pracy na jej wydajność; rezultaty badań dotyczących roli nauczycieli akademickich w rozwiązywaniu konfliktów ze studentami; zależności istniejące pomiędzy tolerancją niejednoznaczności i społeczno-psychologiczną charakterystyką menedżerów; psychologiczną aktywność nauczyciela będącą sprzyjającym komponentem wzmocnienia motywacji uczniów do rozwijania spontanicznej aktywności i uczenia się; misję szkoły średniej w rozwoju osobowości uczniów; wymagania funkcjonalne i osobowościowe stawiane osobom zarządzającym w sytuacjach kryzysowych; fenomen tożsamości i osobowości oraz wpływu czynników naukowych i technicznych na ich rozwój; rozwój praktycznych kompetencji studentów psychologii potrzebnych w trakcie praktyk zawodowych; problemy związane z edukacją pracowników ery nowoczesnych technologii; charakterystykę zawodową przyszłych absolwentów szkół agrotechnicznych z uwzględnieniem specyficznych umiejętności zawodowych; refleksje poparte badaniami własnymi dotyczące kształtowania kompetencji społecznych w procesie kształcenia inżynierów; przemyslenia dotyczące konieczności opanowania ogólnych i zawodowych kompetencji absolwentów szkół agrotechnicznych jako wskaźnika ich konkurencyjności i mobilności zawodowej; opis wykorzystania na uniwersytetach Rosji szkłań społeczno-psychologicznych w zakresie wiedzy, umiejętności, nawyków i postaw jako metody kształtowania kompetencji zawodowych; psychologiczne metody (pozytywne myślenie, kompetencje emocjonalne, motywacja społeczna, wartości) zapobiegania i leczenia nadciśnienia tętniczego; próbę wyjaśnienia pojęcia „jakość” w ujęciu wybranych działów filozofii oraz teorii zarządzania; istotę i potrzebę monitoringu procesu kształcenia zawodowego geodetów; katalog kompetencji zawodowych kontrolerów ruchu lotniczego z uwzględnieniem umiejętności praktycznych i cech osobowościowych; możliwości wykorzystania gier symulacyjnych w budowaniu pozytywnych relacji interpersonalnych oraz rozwoju kompetencji zawodowych; badania systemu pedagogicznego Antona Makarenki i jego wpływ na nowoczesną przestrzeń edukacyjną; charakterystykę programu PRIDE rodzinną opieką zastępczą/adopcją w kontekście jego przydatności w rozwiązywaniu problemów rodzin zastępczych. Część tę kończy artykuł, w którym autorzy przedstawili analizę zmian wymagań kompetencyjnych wobec rodziców zastępczych oraz ich zawodowego przygotowania w świetle dawniej i obecnie obowiązujących aktów prawnych.

W części trzeciej zebrane zostały artykuły związane z problematyką edukacji ekologicznej i społecznej. Część ta rozpoczyna się od artykułu, w którym autorki dokonały analizy procesu przygotowania specjalistów w zakresie nauk rolniczych oraz rozwijania ich kompetencji zawodowych i społecznych w trakcie studiów na uczelniach wyższych Ukrainy. W dalszych artykułach opisane zostały: teoretyczna analiza kształcenia studentów na kierunkach studiów związanych z ekologią i jej roli w rozwoju badań naukowych w zakresie nauk ekologicznych na Ukrainie; postać i działalność wybitnego ukraińskiego naukowca w dziedzinie zootechniki, którym był P.D. Pshenichniy; system zarządzania

gospodarką odpadami w gminie wiejskiej oraz propozycje działań zmierzających do zapobiegania powstawania odpadów, minimalizacji masy powstających odpadów oraz redukcji negatywnego wpływu na środowisko; wpływ zasolenia na glebę i roślinność, podkreślając negatywny wpływ tego zjawiska na fotosyntezę, oddychanie, przyswajanie asymilatów i wzrost roślin, a także procesy rekultywacji gleb słonych; sieć natura 2000; pedagogiczne i dydaktyczne problemy związane z edukacją ekologiczną prowadzoną na kierunkach technicznych w uczelniach wyższych Ukrainy; identyfikacja i pedagogiczne uzasadnienie kwalifikacji zawodowych oraz poziomy kompetencji zawodowych w zakresie ochrony środowiska; ogólna klasyfikacja kompetencji zawodowych niezbędnych w działalności edukacyjnej nauczyciela; rozwój ukraińskiego systemu szkolnictwa wyższego w zakresie zrównoważonego zarządzania środowiskiem; analiza stanu rozwoju kompetencji zawodowych i społecznych ukraińskich studentów kształcących się na kierunkach rolniczych; pozytywne aspekty wykorzystania interaktywnych metod nauczania w procesie dydaktycznym na kierunku pedagogika społeczna; wpływ globalizacji na rozwój współczesnej edukacji; przegląd osiągnięć i kłopotów ukraińskiego systemu doradztwa i szkolnictwa zawodowego; problematyka psychologicznego przygotowania specjalistów w dziedzinie rolnictwa do wykonywania czynności zawodowych; system szkolenia specjalistów rolnictwa w Wielkiej Brytanii w kontekście koniecznej reformy systemu rolnego szkolnictwa wyższego na Ukrainie związanego z rosnącą konkurencją na globalnym rynku pracy; potrzeba aktualizacji kształcenia na kierunkach technicznych o treści z zakresu ekologii; wpływ wartości humanistycznych na wszelką działalność człowieka ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa; kluczowe znaczenie edukacji ekologicznej pozwalającej zrozumieć integralność środowiska naturalnego z ludzką egzystencją; rozwój strategicznego zarządzania szkolnictwem wyższym w krajach Unii Europejskiej; wykorzystanie metody projektów w kształceniu specjalistów leśnych. W ostatnim artykule autorka rozważa możliwości wykorzystania technologii informacyjnej w edukacji dla zrównoważonego rozwoju.

Część czwartą – *Problemy edukacji dla bezpieczeństwa* otwiera artykuł poświęconym ergonomii pracy na stanowisku komputerowym. W artykule tym autorka szczególnie zwraca uwagę na prawidłowe ustawienie parametrów monitora jako elementu stacji roboczych szczególnie obciążającego fizycznie i psychicznie użytkownika. W kolejnych artykułach opisano: negatywne dla człowieka skutki spawania różnymi metodami oraz środki zaradcze (BHP) zmniejszające obciążenia organizmu; znaczenie znajomości i przestrzegania zasad BHP przez studentów – przyszłych nauczycieli chemii; charakterystykę zagrożeń i niebezpieczeństw spowodowanych rozwojem Internetu, autor podał przykłady różnych rodzajów zagrożeń ze strony broni cyfrowej, cyberterroryzm, cyberprzestępczości itp.; kierunki doskonalenia kompetencji zawodowych młodszych oficerów armii ukraińskiej; metod dydaktycznych rozwijających kompetencje przywódcze przyszłych oficerów wojsk lądowych Ukrainy; historyczny rozwój modeli i symulacji strate-

gicznych działań w szkoleniu zawodowych oficerów armii ukraińskiej; metody rozwoju kompetencji komunikacyjnych wśród studentów prawa; stan i perspektywy rozwoju prawa w zakresie ochrony środowiska na Ukrainie; informatyzację procesów dydaktycznych w obszarze nauk ekonomicznych. Ostatnim artykułem części piątej jest opracowanie dotyczące rozwoju szkolnictwa kształcącego specjalistów rolnych na przełomie XIX i XX wieku w obwodzie Czernihów (Ukraina);

Część piąta – *Problemy kształcenia nauczycieli* zawiera 17 opracowań. Zaczyna się artykułem dotyczącym poziomu wykształcenia ogólnego absolwentów szkół średnich na Ukrainie. W następnych artykułach przedstawiono: proces wprowadzania systemu modułowego kształcenia i punktów ECTS na wyższych uczelniach Ukrainy; strategię wykorzystywane na seminarium w celu opanowania wiedzy i umiejętności praktycznych przez studentów; wyniki badań dotyczących sytuacji problemowych i stresowych, z jakimi spotykają się uczniowie i nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych; problematykę relacji rodzice – dziecko; opis wyników badań umiejętności w zakresie komunikacji niewerbalnej uczniów gimnazjum; badania dotyczące poprawy jakości kształcenia przedmiotów zawodowych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii; zalety okulografii oraz metody eye-trackingu w badaniach edukacyjnych poparte badaniami własnymi; kompetencje nauczycieli przedmiotów zawodowych w kontekście zmian społecznych i polityki edukacyjnej; model przygotowania i umiejętności komunikacyjne przyszłych wychowawców prowadzących letnie formy wypoczynku dla dzieci i młodzieży w świetle badań własnych; problematykę zawodowych kompetencji nauczycieli fotografii i filmu średnich szkół plastycznych; ewolucję poglądów Wasyla Sukhomlynskiego dotyczących badań osobowości uczniów; propozycję kryteriów badań kluczowych kompetencji posługiwania się językiem angielskim; główne problemy związane z nauczaniem i opracowywaniem programów nauczania języka angielskiego na potrzeby studentów wojskowych uczelni wyższych Ukrainy; propozycję rozwoju umiejętności w zakresie posługiwania się językiem angielskim przez inżynierów awioniki; dydaktyczne aspekty nauczania łaciny studentów weterynarii. Artykułem kończącym piątą część jest opracowanie dotyczące metrologii powierzchni. W artykule ujęto zagadnienia związane zarówno z praktycznym aspektem dokonywania pomiarów powierzchni, jak i procesem dydaktycznym prowadzącym do nabywania przez studentów umiejętności dokonywania i interpretowania pomiarów.

Mamy nadzieję, że kolejny tom serii edukacji technicznej i zawodowej wzbogaci teorię i praktykę prowadzonych w tym zakresie badań, a także przyczyni się do rozwiązań nadążających za nowymi wyzwaniami cywilizacyjnymi i przemianami kulturowymi.

Waldemar Lib